

HB-011002

Seat No. _____

B. A. (Sem. I) Examination.

December - 2022

BA0CM102 : English

(New Dimension)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 (a) Answer the following questions in brief : (any five) 10
- (1) What kind of knowledge will reduce our wants ?
 - (2) Which is the real problem before mankind ?
 - (3) Why are the bores always happy ?
 - (4) What is the foundation stone of the bore ?
 - (5) What should we do to know about our world ?
 - (6) Why is every little stone a page in Nature's book ?
 - (7) What are the three aspects of democracy ?
 - (8) What will hero-worship lead us to ?
- (b) Write a short note: (any one) 4
- (1) Three kinds of help
 - (2) Types of Bores
 - (3) Merits of Democracy
- 2 (a) Answer the following questions in brief : (any four) 8
- (1) In what sense does the poet say that the time has wings ?
 - (2) What is the reason of the poet's sadness ?
 - (3) How did the village schoolmaster look ?
 - (4) What did the rustics think about the village schoolmaster ?
 - (5) Who is called 'A lovelier flower' in the poem ?
 - (6) What are the playful activities of Lucy ?

- (b) Match the words in column 'A' with their meanings in column 'B' : 6

'A'	'B'
(1) haste	- maturity
(2) ripeness	- loving
(3) severe	- hurry
(4) presage	- mirth
(5) glee	- foretell
(6) darling	- very strict

- 3 (a) Identify the parts of speech of the underlined words in the following sentences : 5

- (1) India is a big country.
- (2) I am eating an apple.
- (3) You are a good student.
- (4) He does his work carefully.
- (5) Hetu and Setu are my friends.

- (b) Fill in the blanks with appropriate forms of Be, Do and Have. 6

- (1) He _____ an honest man. (be)
- (2) She _____ two brothers. (have)
- (3) _____ you like music ? (do)
- (4) They _____ in Surat last week. (be)
- (5) Father _____ gone out before I reached at home. (have)
- (6) He _____ not come in the party yesterday. (do)

- (c) Choose the correct form of verbs given in the brackets : 3

- (1) Students _____ the principal tomorrow.
(will meet, met, meets)
- (2) He _____ an umbrella yesterday.
(buy, will buy, bought)
- (3) The sun _____ in the east.
(rise, rises, rising)

4

- (a) Read the passage given below and answer the questions that follow :

8

There was once a farmer in a village. He had a big hen. It laid a golden egg everyday. Every morning at 6 O'clock the farmer got out of bed and ran to the hen's place. There was always a big golden egg there. He liked this hen.

Everyday he sold the golden egg and got money for it. One day he said, "This is a good hen, but it gives me only one egg everyday. I will kill it today and take out all the eggs. Then I will sell them and get a lot of money. After that I shall not do any work. I shall be a happy man."

The farmer killed the hen. But there was only one egg in it. After that day the foolish farmer got no golden eggs. That egg was the last. He was very unhappy.

Questions :

- (1) What did the farmer have ?
- (2) Why did he like his hen ?
- (3) Why did the farmer want to kill the hen ?
- (4) Was he happy in the end ?

- (b) Write paragraph in around 80/100 words : (any one) 6

- (1) My Ambition in life.
- (2) Importance of studying English.
- (3) Trees-our Best friends.
- (4) My National Hero-Mahatma Gandhiji.

- 5 Choose the correct option from those given below each of the following questions : 14

- (1) Who has written the prose - "Maintaining Democracy" ?
 - (A) Swami Vivekanand
 - (B) Jawaharlal Nehru
 - (C) Dr. B.R, Ambedkar
- (2) Spiritual help consists of _____
 - (A) providing knowledge of soul
 - (B) providing food and clothing
 - (C) providing education
- (3) The foundation stone of the bore is _____.
 - (A) optimism
 - (B) egotism
 - (C) pessimism

3

[Contd...

HB-011002]

- (4) Learned person in the field of science is called _____
(A) historian
(B) scientist
(C) feminist
- (5) Rule of the elected people means _____.
(A) aristocracy
(B) plutocracy
(C) democracy
- (6) Who has written the poem – “The Education of Nature” ?
(A) William Wordsworth
(B) John Milton
(C) Oliver Goldsmith
- (7) According to John Milton, who has wings ?
(A) life
(B) time
(C) bird
- (8) Dr. Ambedkar’s idea of “Trinity” stands for _____.
(A) unity, morality and utility
(B) friend, philosopher and guide
(C) liberty, equality and fraternity
- (9) ‘Lucy’ is a character we find in _____.
(A) The Secret of Work
(B) The Book of Nature
(C) The Education of Nature
- (10) Insert appropriate verb.
_____ he your friend ?
(A) Are
(B) Is
(C) Do
- (11) Nehru _____ letters to his daughter when he was in jail.
(A) wrote
(B) write
(C) written
- (12) We do not go to college _____ Sundays.
(A) on
(B) by
(C) in
- (13) Who has written the prose “Bores” ?
(A) A.K. Ramanujan
(B) E.V. Lucas
(C) R.K. Narayan
- (14) To help others _____ our duty.
(A) am
(B) is
(C) are

HB-011001

Seat No. _____

B. A. (Sem. I) Examination

December - 2022

BA0CM101 : Sanskrit

(Vidurniti)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1 (अ) नीचेनामांथी गमे ते अेकनो अनुवाढ करो : 4

- (1) जरा रुपं हरति हि धैर्यमाशा मृत्युः प्राणान्धर्मचर्यामसूया ।
कामो हियं वृत्तमनार्यसेवा क्रोधः श्रियं सर्वमेवाभिमानः ॥
- (2) सुलभाः पुरुषाः राजन्सततं प्रियवादिनः ।
अप्रियस्य तु पथ्यस्य वक्ता श्रोता च दुर्लभः ॥

(ब) नीचेनामांथी टूंकनोध लंघो : (गमे ते बे) 10

- (1) विदुरञ्जना मते भूर्ध माशसनां लक्षशो.
- (2) विदुरञ्जने वशवेल आयुष्यक्षयना कारशो.
- (3) विदुरे धृतराष्ट्रने जशावेल आठ विनाशकारी बाबतो.

2 (अ) नीचेनामांथी गमे ते अेकनो अनुवाढ करो : 4

- (1) अष्टौ गुणाः पुरुषं दीपयन्ति प्रज्ञा च कौल्यं च श्रुतं दमश्च ।
पराक्रमश्चाबहुभाषिता च दानं यथाशक्ति कृतज्ञता च ॥
- (2) उत्पाद्य पुत्राननृणांश्च कृत्वा वृत्तिं च तेभ्योऽनुविधाप काश्चित् ।
स्थाने कुमारीः प्रतिपाद्य सर्वा अरण्यसंस्थोऽथ मुनिर्बुभूषेत् ॥

(ब) नीचेनामांथी टूंकनोध लंघो : (गमे ते बे) 10

- (1) राजाना सेवको प्रत्येना कर्तव्यधर्मो.
- (2) आदर्श आचार-विचार.
- (3) 'विदुरनीति' शीर्षक.

HB-011001]

1

[Contd...

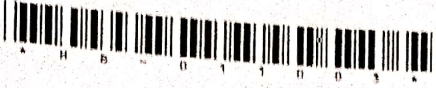

- 3 (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે એકનો અનુવાદ કરો : 4
- (1) બલં પञ્ચવિધં નિત્યં પુરુષાણાં નિબોધ મે ।
યત્તુ બાહુબલં નામ કનિષ્ઠં બલમુચ્યતે ॥
- (2) લતાધર્મા ત્વં સપુત્રઃ શાલાઃ પાણ્ડુસુતા મતાઃ ।
ન લતા વર્ધતે જાતુ મહાદ્રુમમનાશ્રિતા ॥
- (બ) નીચેનામાંથી ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે) 10
- (1) મહાભારતના કર્તા.
- (2) વિદુરે ધૃતરાષ્ટ્રને આપેલ સલાહ.
- (3) બલં પञ્ચવિધમ્ ।
- (4) વિદુરનીતિની શૈલી.
- 4 જય, ભારત અને મહાભારત વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો. 14
- અથવા
- 4 મહાભારતકાલીન સમાજ પર સવિસ્તર નોંધ લખો. 14
- 5 (અ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 7
- (1) વિદુરનીતિ _____ ગ્રંથનો ભાગ છે.
(રામાયણ, મહાભારત, પુરાણ, વેદ)
- (2) વિદુરનીતિમાં વિદુરે _____ ને નીતિ વિષયક ઉપદેશ આપ્યો.
(ધૃતરાષ્ટ્ર, દુર્યોધન, યુધિષ્ઠિર, અર્જુન)
- (3) વિદુરના મતે ક્રોધ _____ ને હરિ લે છે.
(લજ્જા, લક્ષ્મી, રૂપ, ધર્માચરણ)
- (4) વિદુર પાંડવોને _____ ની સાથે સરખાવે છે.
(કાગડાઓ, મયૂરો, કબૂતરો, કૂકડાઓ)
- (5) મહાભારત કુલ _____ પર્વોમાં વિભાજિત છે.
(07, 10, 18, 20)
- (6) મહાભારતના રચયિતા _____ છે.
(વેદવ્યાસ, પાણિનિ, વાલ્મીકિ, ભરતમુનિ)
- (7) પુરુષોનું બળ _____ પ્રકારનું છે.
(ત્રણ, પાંચ, બે, ચાર)

HB-011001]

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : (ગમે તે સાત)

- (1) મહાભારતનો કયો ભાગ 'વિદુરનીતિ' તરીકે ઓળખાય છે ?
- (2) વિદુરના મતે કોણ કોણ સ્વર્ગ મેળવે છે ?
- (3) રાજાએ સેવકો માટે શું કરવું જોઈએ ?
- (4) કયા આઠ ગુણોથી પુરુષ શોભે છે ?
- (5) કેવા લોકોને ઘરમાં આશ્રય આપવો નહિ ?
- (6) વિદુર ધૃતરાષ્ટ્રને શી વિનંતી કરે છે ?
- (7) મનુષ્યે કોની અવગણના ન કરવી જોઈએ ?
- (8) કેવા માણસોની પાસે યાચના ન કરવી જોઈએ ?
- (9) વિદુરના મતે સમજુ માણસ કોણ છે ?
- (10) જગતમાં કેવા પુરુષો દુર્લભ હોય છે ?

HB-011003

Seat No. _____

B. A. (Sem. I) Examination

December - 2022

BA00C101 : Sanskrit - 1

(Svapnavasavadattam)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- सूचना : (1) अधा ४ प्रश्नो इरुजियात छे.
(2) ४भएली आजु दशाविला आंक प्रश्नना गुण दशावि छे.

1 (क) भाधान्तर करो : (गमे ते अेक)

4

- (1) विश्रब्धं हरिणाश्चरन्त्यचकिता देशागतप्रत्यया
वृक्षाः पुष्पफलैः समृद्धिविटपाः सर्वदयारक्षिताः ।
भूयिष्ठं कपिलानि गोकुलधनान्यक्षेत्रवत्यो दिशो
निःसंदिग्धमिदं तपोवनमयं धूमो हि बह्याश्रयः ॥

- (2) अनाहारे तुल्यः प्रततरुदितक्षामवदनः
शरीरे संस्कारं नृपतिसमदुःखं परिवहन् ।
दिवा वा रात्रौ वा परिचरति यत्नैर्नरपतिं
नृपः प्राणान् सद्यस्त्यजति यदि तस्याप्युपरमः ॥

(ख) असंदर्भ समजावो : (गमे ते अेक)

3

- (1) आर्य तथा परिश्रमः परिखेदं नोत्पादयति यथाऽयं परिभवः ।
(2) यथा यथा त्वरते तथा तथा अन्धीकरोति मे हृदयम् ।

(ग) टूकी नीध लभो : (गमे ते अेक)

7

- (1) तपोवनं वर्षान् ।
(2) वासवदत्ता न्यास प्रसंग.

HB-011003]

1

[Contd...

- 2 (क) भाषान्तर करो : (गमे ते अक) 4
- (1) दुःखं त्यक्तुं बद्धमूलोऽनुरागः
स्मृत्वा स्मृत्वा याति दुःखं नवत्वम् ।
यात्रा त्वेषा यद् विमुच्येह बाष्पं
प्राप्तानृण्या याति बुद्धिः प्रसादम् ॥
- (2) शय्या नावनता तथास्तृतसमा न व्याकुलप्रच्छदा
न किलष्टं हि शिरोपधानममलं शीर्षाभिधातौषधेः ।
रोगे दृष्टि विलोभनं जनयितुं शोभा न काचित् कृता
प्राणी प्राप्य रुजा पुनर्न शयनं शीघ्रं स्वयं मुञ्चति ॥
- (ख) असंदर्भ समश्रवो : (गमे ते अक) 3
- (1) एकोपरता अपरासन्निहिता ।
(2) दृष्टासि घोषवति, सा खलु न दृश्यते ।
- (ग) टूंडी नोंध लभो : (गमे ते अक) 7
- (1) भासो हासः ।
(2) स्वप्नवासवदत्तम्नुं भरतवाक्य.
- 3 (क) टूंडी नोंध लभो : (गमे ते अक) 4
- (1) भासनी मडाभारत पर आधारित रचनाओ.
(2) भासना श्रुवन विषयक दंतकथाओ.
- (ख) योग्य विकल्प मूडी जाली जग्या पूरो : 10
- (1) बालः अकारान्त, पुद्विङ्ग, प्रथमा विभक्ति, द्वि वयननुं रूप _____
थाय.
(बालाः, बालः, बालौ)
- (2) बालाः आकारान्त, स्त्रीविङ्ग, प्रथमा विभक्ति अकवयननुं रूप _____
थाय.
(बाल, बालाः, बाला)
- (3) अस्मद् सर्वनाम प्रथमा विभक्ति अकवयन _____ थाय.
(वयम्, अहम्, आवाम्)
- (4) तद् सर्वनाम, पुद्विङ्ग, प्रथमा विभक्ति अकवयन _____ थाय.
(तौ, ते, सः)

- (5) રૂપ ઓળખાવો નમન્તિ ।
 (6) અહં પત્રં _____ ।
 (લિખતિ, લિખામિ, લિખસિ)
 (7) છાત્રઃ કુશલઃ _____ ।
 (ભવતિ, ભવામઃ, ભવસિ)
 (8) વયં છાત્રાઃ _____ ।
 (અસ્મિ, સ્વઃ, સ્મઃ)
 (9) ચિત્રકારઃ ચિત્રમ્ કરોતિ । (ગુજરાતી કરો)
 (10) મહેશ લેખ લખે છે. (સંસ્કૃતમાં લખો)

4 ટૂંકનોંધ લખો : 14

- (1) પ્રતિજ્ઞાયૌગન્ધરાયણમ્ - શીર્ષક.
 (2) યૌગન્ધરાયણનું પાત્રાલેખન.

અથવા

4 'પ્રતિજ્ઞાયૌગન્ધરાયણ' નાટકનો કથાસાર જણાવો. 14

5 (ક) નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ આપો : 7

- (1) ભાસના રામાયણ પર આધારિત નાટકોના નામ જણાવો.
 (2) ભાસ પોતાના નાટકોમાં 'પ્રસ્તાવના' શબ્દની જગ્યાએ કયો શબ્દ વાપરે છે ?
 (3) વાસવદત્તાની ક્રમિક ઓળખાણ.
 (4) ભાસની મહાભારત પર આધારિત રચનાઓના નામ જણાવો.
 (5) સ્વપ્નદશ્ય પ્રસંગ કયા અંકમાં આવે છે ? કોને સ્વપ્ન આવે છે ?
 (6) 'આર્યપુત્રોઽપિ નામ પરકીયઃ સંવૃત્તઃ' આ વાક્ય કયા અંકમાં આવે છે ? અને તે કોના દ્વારા કેટલી વખત બોલાયું છે ?
 (7) ત્રિવેન્દ્રમ રૂપકોની સંખ્યા કેટલી છે ?

(ખ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

(1) સ્વપ્નવાસવદત્તમ્નું શીર્ષક _____.

- (1) નાટકના નામ પરથી છે
 (2) નાયિકાના નામ પરથી છે
 (3) નાટકના મુખ્ય પ્રસંગ પરથી છે

- (2) 'એ રાજા કદાચ કદરૂપો હોય તો' એ વાક્ય _____.
- (1) ચેટી બોલે છે.
(2) પદ્માવતી બોલે છે.
(3) વાસવદત્તા બોલે છે.
- (3) રાજા ઉદયનને _____ વધુ પ્રિય છે.
(વાસવદત્તા, યોગન્ધરાયણ, પદ્માવતી)
- (4) સમુદ્રગૃહમાં _____ પ્રથમ પ્રવેશ કરે છે.
(રાજા, વાસવદત્તા, વિદૂષક)
- (5) ધોષવતી વીણાનો અવાજ રાજાએ _____ સાંભળ્યો.
(રાજમહેલમાં, સુયામુન મહેલમાં, સમુદ્રગૃહમાં)
- (6) સમુદ્ર સુધી વિસ્તરેલી આ પૃથ્વીનું એક છત્ર શાસન _____.
- (1) અમારા સિંહ જેવા રાજા કરે.
(2) ઉદયન કરે.
(3) વિદૂષક કરે.
- (7) ઉદયન _____.
- (1) ધનુષ્ય બાણ વગરનો કામદેવ છે.
(2) સીતાપતિ રામ જેવો છે.
(3) મહાસેનનો પુત્ર છે.

HB-011021

Seat No. _____

B. A. (Sem. I) Examination

December - 2022

BA00E101 : Sanskrit - I

(Svapnavasavdattam)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના :

- (૧) બધા જ પ્રશ્નોં ફરજિયાત છે.
(૨) જમણી બાજુ દશવિલ આંક પ્રશ્નોના ગુણ દશવિ છે.

- ૧ (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક શ્લોકનો અનુવાદ કરો : ૪
- (૧) ધીરસ્યાશ્રમસંશ્રિતસ્ય વસતસ્તુષ્ટસ્ય વન્યૈઃ ફલૈ-
ર્માનાર્હસ્ય જન્સ્ય વલ્કલવતસ્ત્રાસઃ સમુત્પાદ્યતે ।
ઉત્સિક્તો વિનયાદપેતપરુષો ભાગ્યૈશ્ચલૈર્વિસ્મિતઃ
કોઽયં મ્હો નિમ્ભૃતં તપોવનમિદં ગ્રામીકરોત્યાજ્ઞયા ॥
- (૨) અનાહારે તુલ્યઃ પ્રતતરુદિતક્ષામવદનઃ
શરીર સંસ્કારં નૃપતિસમદુઃખં પરિવહન્ ।
દિવા વા રાત્રૌ વા પરિચરતિ યલૈર્નરપતિં
નૃપઃ પ્રાણાન્ સઘસ્ત્યજતિ યદિ તસ્યાપ્યુરમઃ ॥
- (બ) નીચેનામાંથી કોઈ એક સસંદર્ભ સમજાવો : ૩
- (૧) ન હિ રુપમેવ, વાગપિ ખલ્વસ્યા મધુરા ।
(૨) આર્યપુત્રોઽપિ નામ પરકીયઃ સંવૃત્તઃ ।
- (ક) ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે એક) ૭
- (૧) બ્રહ્મચારી પ્રસંગ
(૨) કૌતુકમાલાગુંકન પ્રસંગ
- ૨ (અ) નીચેના ગમે તે એક શ્લોકનો અનુવાદ કરો : ૪
- (૧) શય્યા નાવનતા તથાસ્તૃતસમા ન વ્યાકુલપ્રેચ્છવા
ન કિલ્ષ્ટં હિ શિરોપધાનમમલં શીર્ષાભિઘાતૌષધૈઃ ।
રોગે દૃષ્ટિવિલોભનં જનયિતું શોભા ન કાચિત્ કૃતા
પ્રાણી પ્રાપ્ય રુજા પુનર્ન શયનં શીઘ્રં સ્વયં મુચ્ચતિ ॥

HB-011021]

1

[Contd...

(२) अहमवजितः पूर्वं तावत् सुतैः सह लालितो
 दृढमपहता कन्या भूयो मया न च रक्षिता ।
 निघनमपि च श्रुत्वा तस्यास्तथैव मयि स्वता
 ननु यदुचितान् वत्सान् प्राप्तुं नृपोऽत्र हि कारणम् ॥

(ब) नीचेनाभांथी ओष्ठपश ओक ससंदर्भ समजावो : ३
 (१) एकोपरता अपरासंनिहिता ।
 (२) अहो ! शठः खलु रुमण्वान् ।

(क) टूंकनोंध लपो : (गमे ते ओक) ७
 (१) स्वप्नदृश्य प्रसंग
 (२) घोषवतीवीणा प्रसंग

३ (अ) टूंकनोंध लपो : (गमे ते ओक) ४
 (१) भास विषयक बे दंतकथाओ.
 (२) 'स्वप्नवासवदत्तम्' शीर्षक समजावो.

(ब) योग्य विकल्प पसंद करी जाली जग्या पूरो : १०
 (१) सीता रामस्य भार्या । (अस्ति, अस्मि, असि)
 (२) भक्ताः शिवं । (नमामि, नमति, नमन्ति)
 (३) तानि पुस्तकानि । (अस्ति, सन्ति, अस्मि)
 (४) लिखामि । (अहं, त्वं, युयं)
 (५) राष्ट्रगीतस्य गानं । (भवामि, भवति, भवाव)
 (६) रमेशः लेखं । (लिखसि, लिखन्ति, लिखति)
 (७) कृष्णः श्यामः । (सन्ति, अस्ति, स्तः)
 (८) राजा भवति । (रामान्, रामाय, रामः)
 (९) संस्कृतं लिखन्ति । (बालाः, बालौ, बालः)
 (१०) अस्मद सर्वनामनुं प्रथमा बहुवचन ।
 (अहम्, आवाम्, वयम्)

४ 'प्रतिज्ञायौगन्धरायण'नुं नाटक तरीके भूल्यांकन करो. १४
 अथवा

४ टूंकनोंध लपो : १४
 (१) यौगन्धरायणनुं पात्र
 (२) वासवदत्तानुं पात्र

HB-011021]

- ૫ (અ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરી :
- (૧) ભાસનાં સૌથી વધારે નાટકો પર આધારિત.
(મહાભારત, રામાયણ, ઉદયનકથા)
- (૨) ને શિરોવેદના થાય છે.
(વાસવદતા, પદ્માવતી, ઉદયન)
- (૩) લાવાણકનો વૃતાંત જણાવે છે.
(યૌગન્ધરાયણ, વાસવદતા, બ્રહ્મચારી)
- (૪) સ્વપ્નવાસવદતમ્ નાટકના વિદુષકનું નામ છે.
(વસંતક, માણવક, સાલક)
- (૫) વાસવદતા નામ ધારણ કરીને પદ્માવતી પાસે રહી હતી.
(અવન્તિકા, વિદિશા, પરકીયા)
- (૬)નું રક્ષણ કરવું મુશ્કેલ છે. (થાપણ, રાજ્ય, સોનું)
- (૭) ભાસના નાટકો માંથી મળી આવ્યા.
(ત્રિવેન્દ્રમ, રામેશ્વરમ્, મદ્રાસ)

(બ) યોગ્ય જોડકાં જોડો :

(અ)	(બ)
(૧) ઉદયન	(૧) મગધરાજ
(૨) દર્શક	(૨) દ્વિકેન્દ્રીદેશ્ય
(૩) ભાસ	(૩) વત્સરાજ
(૪) પ્રમદવનદેશ્ય	(૪) વિષ્ણુભક્ત
(૫) વસુંધરા	(૫) ધાત્રી
(૬) મહાદેવી	(૬) વીણા
(૭) ધોષવતી	(૭) રાજમાતા

HB-011004

Seat No. _____

B. A. (Sem. I) Examination

December - 2022

BA00C102 : Sanskrit - II

(Sanskrit Sahitya no Itihas ane Vyakran)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (1) પ્રશ્નપત્રના બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) પ્રશ્નની જમણી બાજુ આપવામાં આવેલા અંક ગુણ દર્શાવે છે.

- 1 ભર્તૃહરિના શતકોનો વિગતે પરિચય કરાવો. 14
અથવા
- 1 ટૂંકનોંધ લખો : (બંને) 14
(1) જયદેવનું ગીતગોવિંદ.
(2) જગન્નાથના લહરીકાવ્યો.
- 2 ભવભૂતિના નાટકોનો વિગતવાર પરિચય કરાવો. 14
અથવા
- 2 ટૂંકનોંધ લખો : (બંને) 14
(1) અભિજ્ઞાનશાકુન્તલમ્
(2) મૃચ્છકટિકમ્
- 3 (અ) ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈપણ એક) 4
(1) સુભન્ધુની વાસવદત્તા
(2) કાદમ્બરી કૃતિપરિચય
- (બ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 10
(1) હિતેષઃ ભોજનં _____ ।
(અ) કરોતિ (બ) કરોમિ
(ક) કુર્મઃ

HB-011004]

1

[Contd...

- (2) सा अध्यापिका रामायणस्य _____ करोति ।
 (अ) अध्ययनस्य (ब) अध्ययनम्
 (क) अध्ययनाय
- (3) बालकाः वृक्षे वानरान् _____ ।
 (अ) पश्यति (ब) पश्यन्ति
 (क) पश्यामः
- (4) अहं प्रातःकाले व्यायामं _____ ।
 (अ) करोमि (ब) करोति
 (क) कुर्मः
- (5) 'राधिका' शब्दं द्वितीया विभक्ति बहुवचनं रूपं जज्ञावो.
 (अ) राधिका (ब) राधिके
 (क) राधिकाः
- (6) युष्मद् सर्वनामं द्वितीया विभक्ति अेकवचनं रूपं जज्ञावो.
 (अ) युवाम् (ब) त्वाम्
 (क) त्वम्
- (7) वयं सर्वे मिलित्वा नृत्यं _____ ।
 (अ) कुर्वन्ति (ब) करोमि
 (क) कुर्मः
- (8) त्वं किमर्थं वृक्षस्य उपरि _____ ?
 (अ) पश्यसि (ब) पश्यथः
 (क) पश्यथ
- (9) कृ धातुं वर्तमानकाल परस्मैपद त्रीञ्च पुरुष बहुवचनं रूपं जज्ञावो.
 (अ) कुर्मः (ब) करोति
 (क) कुर्वन्ति
- (10) 'गणेश' शब्दं द्वितीया विभक्ति बहुवचनं रूपं जज्ञावो.
 (अ) गणेशान् (ब) गणेशम्
 (क) गणेशौ

4 टूंकनींध लभो : (कोईपल भे)

- (1) वसंतवर्षान् अने तेनो प्रभाव.
 (2) ईन्द्र-कामदेव संवाद.
 (3) ध्यानस्थ शिवं वर्षान्.
 (4) मदनदहन प्रसंग.

14

HB-011004]

2

[Contd...

5 (અ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો :

7

- (1) 'વિક્રમોર્વશીયમ્' નાટકના નાયકનું નામ જણાવો.
(અ) દુષ્યંત (બ) વિક્રમ
(ક) પુરુરવા
- (2) મહાકવિ કાલિદાસનો કયો અલંકાર પ્રસિદ્ધ છે ?
(અ) ઉપમા (બ) અનન્વય
(ક) રૂપક
- (3) 'કિરાતાર્જુનીયમ્' મહાકાવ્ય કુલ કેટલા સર્ગમાં વિભાજિત થયેલ છે ?
(અ) 20 (બ) 18
(ક) 22
- (4) 'હર્ષચરિત' ગદ્યકૃતિના રચયિતાનું નામ જણાવો.
(અ) સુબન્ધુ (બ) દંડી
(ક) બાણભટ્ટ
- (5) 'પંડિતરાજ' તરીકેની ઉપાધિ કયા કવિને મળી હતી ?
(અ) કાલિદાસ (બ) જગન્નાથ
(ક) ભાસ
- (6) કાલિદાસના કયા નાટકમાં નૃત્યાચાર્યોનો કલહ પ્રસંગ આવે છે ?
(અ) અભિજ્ઞાનશાકુન્તલમ્ (બ) વિક્રમોર્વશીયમ્
(ક) માલવિકાગ્નિમિત્રમ્
- (7) 'મૃચ્છકટિકમ્'નો રૂપકપ્રકાર કયો છે ?
(અ) પ્રકરણ (બ) ભાણ
(ક) નાટક

(બ) યોગ્ય જોડકા જોડો :

7

(અ)	(બ)
(1) દુર્વાસાશાપ પ્રસંગ	કુમારસંભવ
(2) કંદર્પકેતુ	કરુણરસની પ્રધાનતા
(3) રત્નાવલી	અભિજ્ઞાનશાકુન્તલમ્
(4) કાદમ્બરી	દ્વિતીયા વિભક્તિ
(5) મદનદહન પ્રસંગ	'વાસવદત્તા' ગદ્યકૃતિનો નાયક
(6) ઉભયતઃ અવ્યયના યોગમાં	બાણભટ્ટ
(7) ઉત્તરરામચરિત	નાટિકા

HB-011023

Seat No. _____

B. A. (Sem. I) Examination

December - 2022

BA00E102 : Sanskrit - II

(Sanskrit Sahityano Itihas ane Vyakaran)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- १ लृट्कारिणा शतकत्रयनी सविस्तरं यथा करो. १४
अथवा
- १ ट्रेकनोंध लपो : १४
(१) किरातार्जुनीयम् ।
(२) जगन्नाथनां लडरीकाव्यो
- २ 'उत्तररामचरिते भवभूतिः विशिष्यते' - सभज्ञवो. १४
अथवा
- २ ट्रेकनोंध लपो : १४
(१) मृच्छकटिकम् ।
(२) काविदासनं जवन
- ३ (A) ट्रेकनोंध लपो : (गमे ते अेक) ४
(१) वासवदत्ता कथा
(२) कादम्बरीनुं कथानक
- (B) ખાલી જગ્યા પૂરો : ૧૦
(१) वयम् श्लोकगानं । (करोति, कुर्मः कुर्वन्ति)
(२) रामलक्ष्मणौ तातं । (पश्यावः पश्यथ, पश्यतः)
(३) त्वम् कस्य चर्चा । (करोषि, कुर्वन्ति, करोति)
(४) अहम् अध्यापकं । (पश्यति, पश्यावः, पश्यामि)

HB-011023]

1

[Contd...

- (૫) યુવામ્ પઠનં । (કરોષિ, કુરુથઃ, કુરુતઃ)
- (૬) આવામ્ હરિં । (પશ્યાવ, પશ્યામઃ, પશ્યથઃ)
- (૭) 'માલા' આ કારાન્ત સ્ત્રી. દ્વિતીયા બ.વ. ।
(માલે, માલામ્, માલાઃ)
- (૮) 'તદ્' (નપું.) સર્વનામનું દ્વિતીયા બ.વ. ।
(તાનિ, તે, તત્)
- (૯) સઃ ગૃહકાર્ય કરોતિ । (અનુવાદ કરો)
- (૧૦) મહેશ દેવને જુએ છે. (સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો)

૪ મહાકાવ્યનાં લક્ષણો જણાવી, 'કુમારસંભવમ્'નું મહાકાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન કરો. ૧૪

અથવા

૪ ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪

(૧) ધ્યાનસ્થ શિવનું વર્ણન

(૨) કામદેવનું પાત્રાલેખન

૫ (A) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : ૭

(૧) 'કિરાતાર્જુનીયમ્' કાવ્ય તરીકે ઓળખાય છે.

(a) શ્રીઅંક

(b) લક્ષ્યક

(c) આદિકાવ્ય

(૨) કવિ જગન્નાથનો પ્રસિદ્ધ કાવ્યસંગ્રહ છે.

(a) ગંગાલહરી

(b) ઋતુસંહાર

(c) ભામિની વિલાસ

(૩) અભિજ્ઞાનશાકુન્તલ અંકનું નાટક છે.

(a) ૫

(b) ૬

(c) ૭

- (૪) ઉત્તરરામચરિતનો મુખ્ય રસ છે.
- (a) શૃંગાર
(b) વીર
(c) કરુણ
- (૫) શૂદ્રકનું પ્રકરણ પ્રકારનું રૂપક છે.
- (a) મૃગ્ધકટિક
(b) શારિપુત્રપ્રકરણ
(c) માલતીમાધવ
- (૬) હર્ષચરિતમાં ઉચ્છ્વાસો છે.
- (a) ૧૦
(b) ૫
(c) ૮
- (૭) વાસવદત્તા ની પુત્રી છે.
- (a) ચંદ્રશેખર
(b) રાજશેખર
(c) શૃંગારશેખર

(B) યોગ્ય જોડકાં જોડો :

૭

(A)	(B)
(૧) ઉપમા	(i) ચલસજ્જનાનામ્
(૨) મદનમહોત્સવ પ્રસન્ન:	(ii) પશુ:
(૩) શમ્બૂકવધપ્રસન્ન:	(iii) અર્થગૌરવમ્
(૪) વિદ્યાવિહીન:	(iv) કાલિદાસસ્ય
(૫) ભારવે:	(v) ગીતગોવિન્દમ્
(૬) છાયેવ મૈત્રી	(vi) ઉત્તરરામચરિતમ્
(૭) જયદેવ:	(vii) રત્નાવલી

HB-011043

Seat No. _____

B. A. (Sem. I) Examination

December - 2022

BA0E2101 : Sanskrit

(Hitopdesham)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) પ્રશ્નપત્રમાં છાપેલો પ્રશ્ન જ ઉત્તરવહીમાં લખો.

- 1 (A) નીચેનામાંથી કોઈ પણ એક ગદ્યખંડનો અનુવાદ કરો : 4
- (9) तदत्र सरसि स्नात्वा सुवर्णकङ्कणं गृहाण । ततो यावदसौ तद्वचः प्रतीतो लोभात् सरः स्नातुं प्रविशति तावन् महापङ्के निमग्नः पलायितुम् अक्षमः पङ्के पतितं दृष्ट्वा व्याघ्रोऽवदत् । अहह महापङ्के पतितोऽसि । अतः त्वामहमुत्थापयामि । इत्युक्त्वा शनैः शनैरुपगम्य तेन व्याघ्रेण धृतः स पान्थोऽचिन्तयत् ।
- (2) अस्ति मगधदेशे चम्पकवती नामारण्यानी । तस्यां चिरान्महता स्नेहेन मृगकाकौ निवसतः । स च मृगः स्वेच्छया भ्राम्यन् हृष्टपुष्टाङ्गः केनचित् शृगालेन अवलोकितः । तं दृष्ट्वा शृगालः अचिन्तयत् -- आः कथमेतन् मांसं सुललितं भक्षयामि । भवतु । विश्वासं तावदुत्पादयामि । इत्यालोच्य उपसृत्य अब्रवीत् ।
- (B) નીચેનામાંથી કોઈ પણ એક સસંદર્ભ સમજાવો : 3
- (9) अज्ञातकुलशीलस्य वासो देयो न कस्यचित् ।
(2) पूजनीयो यथायोग्यं सर्वदेवमयोऽतिथिः ।
- (C) કોઈપણ એક ટૂંકનોંધ લખો : 7
- (1) હરણ અને શિયાળની કથા-બોધ.
(2) જરદ્ગવ અને દીર્ઘકર્ણની કથા-બોધ.
- 2 (A) નીચેનામાંથી કોઈ પણ એક ગદ્યખંડનો અનુવાદ કરો : 4
- (9) तदालिङ्गनमवलोक्य समीपवर्तिनी कुट्टन्यचिन्तयत् - अकस्मादियमेन उपगूढवती इति । ततः तया कुट्टन्या तत्कारणं परिज्ञाय सा लीलावती गुप्तेन दण्डिता । अतः अहं ब्रवीमि - अकस्मात् युवती वृद्धम् इत्यादि ।

HB-011043]

1

[Contd...

(૨) અસ્તિ કલ્યાણકટકવાસ્તવ્યો ભૈરવો નામ વ્યાધઃ । સ ચૈકદા મૃગમન્થિષ્યન્ વિન્ધ્યાટર્વી ગતઃ । તેન તત્ર વ્યાપાદિતં મૃગમાદાય ગચ્છતા ધોરાકૃતિઃ શૂકરો વૃષઃ । તતઃ તેન વ્યાધેન મૃગં ભૂમી નિધાય શૂકરઃ શરેણ આહતઃ । શૂકરેણ અપિ ઘનઘોરગર્જનં કૃત્વા સ વ્યાધો મુષ્કદેશે હતઃ સંશિષ્નન્નવુમ ઇવ ભૂમી નિપપાત ।

(B) નીચેનામાંથી કોઈ પણ એક સસંદર્ભ સમજાવો : 3

(૧) મન્યે દૈવમત્રાતિરિચ્યતે ।

(૨) દેવ મમ પુચ્છકાવલમ્બનં કૃત્વા ઉતિષ્ઠ ।

(C) કોઈપણ એક ટૂંકનોંધ લખો : 7

(1) સંચયશીલ શિયાળની કથા-બોધ.

(2) ચંદનદાસ વણિકની કથા-બોધ.

3 પ્રાણીકથાનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ ચર્ચો. 14

અથવા

3 પ્રાણીકથાઓનું જીવનલક્ષી મહત્વ-ચર્ચો. 14

4 નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો : 14

(1) પંચતંત્રની શૈલી

(2) પંચતંત્રમાંથી પ્રાપ્ત થતો બોધ

(3) પંચતંત્રનો પરિચય

(4) પંચતંત્રના કર્તા

5 (A) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો : 7

(1) પંચતંત્ર કઈ શૈલીમાં લખાયેલો ગ્રંથ છે ?

(a) વૈદર્ભી (b) ગૌડી

(c) પાંચાલી

(2) હિતોપદેશના કર્તાનું નામ શું છે ?

(a) વિષ્ણુશર્મા (b) બાણભટ્ટ

(c) નારાયણ ભટ્ટ

(3) પંચતંત્રના ત્રીજા તંત્રનું નામ શું છે ?

(a) મિત્રભેદમ્ (b) કાકોલૂકીયમ્

(c) અપરીક્ષિતકારકમ્

- (4) लीलावतीना पतिनुं नाम शुं उतुं ?
 (a) यंदनदास (b) युडाकर्ष
 (c) वीशाकर्ष
- (5) भैरव शिकारी कया नगरमां रडेतो उतो ?
 (a) कौशाभी (b) वडनगर
 (c) कल्याणकटक
- (6) विष्णुशर्मा कया ग्रंथनी रचना करी ?
 (a) कादम्बरी (b) पंचतंत्र
 (c) छितोपदेश
- (7) कर्पूरतिलक छाथीने कोणे मारी नाभ्यो ?
 (a) शियाणे (b) सिंहे
 (c) वाधे

(B) जोडकां जोडो :

7

(अ)	(ब)
(1) सञ्चयशीलः	(a) मार्जारः
(2) गृध्रकूटः	(b) जम्बुकः
(3) दीर्घकर्णः	(c) व्याघ्रः
(4) सुवर्णकङ्कणम्	(d) पर्वतः
(5) कर्पूरतिलक हस्ती	(e) लीलावती
(6) वणिक पत्नी	(f) परमो धर्मः
(7) अहिंसा	(g) ब्रह्मारण्ये

HB-011007

Sent No. _____

B. A. (Sem. I) Examination

December - 2022

BA00C105 : Gujarati - I

(Kugarbai nu mameru) ('કુંવરબાઈનું મામેરું')

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 'આખ્યાન' સાહિત્ય સ્વરૂપની લાક્ષણિકતાઓનો વિગતે પરિચય કરાવો. 14
અથવા
આખ્યાન સાહિત્ય સ્વરૂપનો ઉદભવ અને વિકાસ જણાવો.
- 2 'કુંવરબાઈનું મામેરું'ને આખ્યાન તરીકે મૂલવો. 14
અથવા
'કુંવરબાઈનું મામેરું'માં આખ્યાનકવિ પ્રેમાનંદની પ્રતિભાશક્તિને મૂલવો.
- 3 નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે વિશે ટૂંક નોંધ લખો : 14
(1) 'કુંવરબાઈનું મામેરું'માં રસનિરૂપણ
(2) 'કુંવરબાઈનું મામેરું'માં સમાજજીવન
(3) વડસાસુ - પાત્ર પરિચય
(4) કુંવર બાઈ - પાત્ર પરિચય
- 4 માગ્યા પ્રમાણે ઉત્તર આપો :
(અ) આખ્યાન, નીલવટ, મલહાર, ક્ષીતીજ 2
પૈકી કોઈ પણ બે શબ્દોની જોડણી સુધારો
(બ) વૃંદા, જંજાળ, લવણ, કૌતુક 2
પૈકી કોઈ પણ બેનાં પર્યાયવાચી લખો.
(ક) આસ્તિક, પુરોગામી, કૃતજ્ઞ, શાશ્વત 2
પૈકી કોઈ પણ બે શબ્દોના વિરુદ્ધાર્થી શબ્દ આપો.
(ડ) તમારા વિસ્તારમાં અતિશય ગંદકી વધી ગઈ છે તેથી રોગચાળો ફેલાવવાની 8
સંભાવના છે તે સંદર્ભે સંબંધિત અધિકારીને અરજી કરો.
અથવા
જિલ્લા પંચાયત કચેરીમાં ખાલી પડેલી કારકુનની જગ્યા માટેની અરજી તૈયાર કરો.

5 નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો :

14

(1) નીચેનામાંથી રામાયણ પર આધારિત પ્રેમાનંદની કઈ કૃતિ છે.

(અ) હૂંડી

(બ) રણયજ્ઞ

(ક) ઓખાહરણ

(ડ) સુદામાચરિત્ર

(2) પ્રેમાનંદ કયા શતકના કવિ ગણાયા છે ?

(અ) પંદરમાં

(બ) સોળમાં

(ક) સત્તરમાં

(ડ) અઠારમાં

(3) પ્રેમાનંદના ગુરુનું નામ શું હતું ?

(અ) રામચરણ

(બ) શ્યામચરણ

(ક) રામ પ્રસાદ

(ડ) રામનારાયણ

(4) 'દુઃખવેળા મને સંભારજે, હું ધાઈ આવીશ તતકાળ' - આ પંક્તિ કોણ બોલે છે.

(અ) ઉધ્ધવ

(બ) શ્રીરામ

(ક) સદાશિવ

(ડ) શ્રીગોપાળ

(5) 'આ શું પિતા પુત્રીનું હોત! સગાને કરવા આવ્યો ફજેત; - આ પંક્તિ કોણ બોલે છે ?

(અ) નણદી

(બ) સાસુ

(ક) વડસાસુ

(ડ) જેઠાણી

(6) 'જ્યાં નરસૈયો ત્યાં નવવિધિ' - કોણ બોલે છે ?

(અ) શ્રીરંગ મહેતા

(બ) દિયર

(ક) સાસુ

(ડ) વડસાસુ

(7) 'સાધુ પિતાને દુઃખ દેવાને મારે _____ શાને આવ્યું'

(અ) શ્રીમંત

(બ) લગ્ન

(ક) સીમંત

(ડ) વિવાહ

(8) 'કુંવરબાઈનું મામેરું'ના કડવાની સંખ્યા કેટલી છે ?

(અ) 14

(બ) 16

(ક) 26

(ડ) 28

(9) 'મારી મીઠી ભરીએ આસું રે - આ પંક્તિ કોણ બોલે છે ?

(અ) કમળા શેઠાણી

(બ) નરસિંહ મહેતા

(ક) દામોદર દોશી

(ડ) નંદ-સુનંદ

- (10) જો માંગ્યા મેઘ વરસે મહેતાજી તો અમકને શું માંગો રે ?' - આ કઠોર વચન કોણ સંભળાવે છે ?
- (અ) દેરાણી (બ) નાગર સ્ત્રીઓ
(ક) સાસુ (ડ) જેઠાણી
- (11) 'રસની બાબતમાં કોઈ પણ ગુજરાતી કવિ પ્રેમાનંદનાં પેંગડામાં પગ ધાલે એવો નથી' - આ વિધાન કોનું છે ?
- (અ) નવલરામ (બ) નર્મદ
(ક) નાનાલાલ (ડ) નંદશંકર
- (12) પ્રેમાનંદનું સર્વોત્તમ આખ્યાન કયું છે ?
- (અ) ઓખાહરણ (બ) સુદામાચરિત્ર
(ક) નળાખ્યાન (ડ) મામેરું
- (13) કુંવરબાઈની નણદીની દીકરીનું નામ શું છે ?
- (અ) માનબાઈ (બ) નાનબાઈ
(ક) પાનબાઈ (ડ) વીરબાઈ
- (14) જ્યાં સુધી ગુજરાતી ભાષાનો ઉધ્ધાર નહીં થાય ત્યાં સુધી માથે શું નહીં બાંધવાની આખરી પ્રતિજ્ઞા પ્રેમાનંદે લીધી હતી ?
- (અ) પાઘડી (બ) ટોપી
(ક) મુંગટ (ડ) મોરપીછ

HB-011027

Seat No. _____

B. A. (Sem. I) Examination

December - 2022

BA00E105 - Gujarati - I

(Kugarbai nu Mameru)

Time : 3.00 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(2) જમણી બાજુએ દર્શાવેલ અંક પ્રશ્નોના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.

1 આખ્યાનની વ્યાખ્યા આપી, આખ્યાનની કાવ્ય સ્વરૂપ તરીકેની લાક્ષણિકતાઓનો વિગતે નિર્દેશ કરો. 14

અથવા

1 આખ્યાન સાહિત્ય સ્વરૂપના ઉદ્ભવ અને વિકાસની રૂપરેખા આલેખો. 14

2 પ્રેમાનંદકૃત 'કુંવરબાઈનું મામેરું'ને આધારે પ્રેમાનંદની આખ્યાનકલાના પ્રતિભા- અંશો સવિસ્તર ચર્ચો. 14

અથવા

2 'કુંવરબાઈનું મામેરું' માં પ્રેમાનંદની અપૂર્વ રસસિદ્ધિનો વિગતે પરિચય કરાવો. 14

3 ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈ પણ બે) 14

- (1) 'કુંવરબાઈનું મામેરું'માં પ્રેમાનંદની વર્ણનકલા.
- (2) 'કુંવરબાઈનું મામેરું'ની પાત્રાલેખનકલા.
- (3) 'કુંવરબાઈનું મામેરું'માં ગુજરાતીકરણ.
- (4) 'કુંવરબાઈનું મામેરું'માં પ્રેમાનંદની ભાષાશક્તિ.

4 (અ) શ્રી વી.એમ.મહેતા આર્ટસ કોલેજ, જામનગરમાં સંસ્કૃત વિષયના વ્યાખ્યાતાની જગ્યા માટે કોલેજના આચાર્યશ્રીને અરજી કરો. 8

અથવા

'ફૂલછાબ' દૈનિક માટે સહ-સંપાદકની જરૂર છે. તંત્રીશ્રી ફૂલછાબ, રાજકોટ - એ સરનામે અરજી કરાવી.

HB-011027]

1

[Contd...

- (બ) જોડણી સુધારી ફરીથી લખો : (કોઈપણ બે) 2
શરિર, પુમસ, પંખીડા, સુચના
- (ક) સમાનાર્થી શબ્દો લખો : (કોઈપણ બે) 2
મનીષા, નભ, ચંદ્ર, નયન
- (ડ) વિરુદ્ધાર્થી શબ્દો લખો : (કોઈપણ બે) 2
પ્રત્યક્ષ, પાનખર, સ્વતંત્ર, બંધન

5 નીચે આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 14

- (1) આખ્યાનના બીજ કવિમાં_____ મળે છે.
(નરસિંહ, ભાલણ, પ્રેમાનંદ, નાકર)
- (2) પ્રેમાનંદ_____ યુગનો કવિ છે.
(મધ્યકાલીન, સુધાકર, અનુગાંધી, પંડિત)
- (3) એક દંતકથા પ્રમાણે એક સિદ્ધ મહાત્માએ પ્રેમાનંદને કહેલું કે, “જો તું સમયસર આવ્યો આવ્યો હોત તો_____ ભાષાનો કવિ બનત.”
(સંસ્કૃત, હિન્દી, અંગ્રેજી, ગુજરાતી)
- (4) આખ્યાનને_____ માં વિભક્ત કરવામાં આવે છે.
(પ્રકરણ, સર્ગ, કડવા, અંક)
- (5) પ્રેમાનંદની નરસિંહના જીવન પર આધારિત કૃતિ_____ છે.
(કુંવરબાઈનું મામેરું, હૂંડી, શામળશાનો વિવાહ, બધી જ)
- (6) પ્રેમાનંદનું સાત કડવામાં રચાયેલું આખ્યાન_____ છે.
(હૂંડી, નળાખ્યાન, સુદામાચરિત્ર, કુંવરબાઈનું મામેરું)
- (7) પ્રેમાનંદ નાનપણમાં જ મા-બાપવિહોણા થતાં_____ ને ત્યાં ઊતર્યા હતા.
(માસી, કાકા, ફઈ, સંબંધી)
- (8) “જેને સ્નેહ શામળિયા સાથે, તેને શાની ખોટ ? વહુજી.”
-પંક્તિં_____ બોલે છે.
(વડસાસુ, નણાદી, સાસુ, નાગર સ્ત્રી)
- (9) દીકરીના સીમંતની વધામણીનો પત્ર નરસિંહ મહેતાને_____ આપે છે.
(ખોખલો પંડ્યો, જમાઈ, શ્રીરંગ મહેતા, સંબંધી)
- (10) મોસાળું કરવા આવેલ શ્રીકૃષ્ણનું_____ રૂપ લે છે.
(સોની, વણિક, ખેડૂત, બ્રાહ્મણ)

(11) કડવાના આરંભના ભાગને _____ કહેવાય છે.

(મુખબંધ, વલણ, ઢાળ, ઊથલો)

(12) 'જો મોસાળું હરિ નહિ કરે તો, ઉપહાસ એનો થાશે રે, - પંક્તિ _____ બોલે છે.

(નરસિંહ, કુંવરબાઈ, સાસુ, વડસાસુ)

(13) આખ્યાનનું કથાવસ્તું _____ માંથી લેવામાં આવતું.

(રામાયણ, મહાભારત, ભાગવત, આપેલા બધાં)

(14) "પ્રેમાનંદ આપણો સૌથી વધુ ગુજરાતી કવિ છે." - આ વિધાન પ્રેમાનંદ માટે _____ કહ્યું છે.

(ન્હાનાલાલે, નવલરામે, અનંતરાય રાવળ, કનૈયાલાલ મનુશી)

HB-011008

Seat No. _____

B. A. (Sem. I) Examination

December - 2022

BA00C106 : Gujarati - II

(Malela Jiv - Pannalal Patel)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- ૧ નવલકથા સાહિત્ય-સ્વરૂપની લાક્ષણિકતાઓનો વિગતે પરિચય કરાવો. ૧૪
- અથવા
- ૧ ગુજરાતી નવલકથાના ઉદ્ભવ અને વિકાસની રૂપરેખા આલેખો. ૧૪
- ૨ 'મળેલા જીવ'ને આધારે શ્રી પન્નાલાલ પટેલની નવલકથાકાર તરીકેની વિશેષતાઓ અને મર્યાદાઓ જણાવો. ૧૪
- અથવા
- ૨ નવલકથાનાં લક્ષણોને ધ્યાનમાં રાખી જાનપટ્ટી નવલકથા તરીકે 'મળેલા જીવ'નું મૂલ્યાંકન કરો. ૧૪
- ૩ કોઈ પણ બે ટૂંક નોંધ લખો : ૧૪
- (૧) 'મળેલા જીવ' શીર્ષકની યથાર્થતા
- (૨) 'જીવી'નું ચરિત્રચિત્રણ
- (૩) 'મળેલા જીવ'માંની ભાષાશૈલી
- (૪) 'મળેલા જીવ' નવલકથામાંનો આરંભ-અંત.
- ૪ (અ) કોઈ પણ બે કહેવતો સમજાવો : ૨
- (૧) એક હાથે તાળી ન પડે.
- (૨) ગરજ સરી એટલે વેદ વેરી.
- (૩) ચેતતા નર સદા સુખી.
- (૪) ખાલી ચણો વાગે ઘણો.

HB-011008]

1

[Contd...

(બ) કોઈ પણ બે રૂઢિપ્રયોગોનો અર્થ આપી વાક્યમાં પ્રયોગ કરો :

- (૧) દહીં દૂધમાં પગ રાખવો
(૨) એકના બે ન થવું
(૩) મોંમા મગ ભરાઈ જવા
(૪) પાણી પાની કરવી.

(ક) કોઈ પણ બે શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ આપો :

- (૧) કંઈ પણ ઉત્સાહ વિનાનું
(૨) પગથી માથા સુધી
(૩) રાત્રે ભટકનાર
(૪) નવી પરણેલી સ્ત્રી.

(ડ) તમારા મિત્રની વર્ષગાંઠ નિમિત્તે અભિનંદન પાઠવતો પત્ર લખો.

અથવા

(ડ) તમારા વિસ્તારમાં ફેલાયેલી ગંદકી દૂર કરવા ઉચ્ચ અધિકારીને જાણ કરતો પત્ર લખો.

૫ યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો :

(૧) ગુજરાતી સાહિત્યની સૌ પ્રથમ નવલકથાનું નામ આપો.

- (અ) કરણધેલો (બ) સરસ્વતીચંદ્ર
(ક) મળેલા જીવ (ડ) ગ્રામલક્ષ્મી

(૨) પન્નાલાલ પટેલના જન્મનું વર્ષ જણાવો.

- (અ) ૦૭-૦૫-૧૯૧૨ (બ) ૦૭-૦૯-૧૯૧૫
(ક) ૧૦-૦૫-૧૯૧૬ (ડ) ૦૭-૦૫-૧૯૨૦

(૩) 'માનવીની ભવાઈ' નવલકથા માટે પન્નાલાલ પટેલને કયો પુરસ્કાર પ્રાપ્ત થયો હતો ?

- (અ) મેગ્સેસે એવોર્ડ (બ) નરસિંહ મહેતા એવોર્ડ
(ક) જ્ઞાનપીઠ એવોર્ડ (ડ) રણજીતરામ સુવર્ણ ચંદ્રક

(૪) પન્નાલાલ પટેલનો જન્મ કયા ગામે થયો હતો ?

- (અ) કંડલા (બ) માણસા
(ક) માંડલી (ડ) મૂનપુર

(૫) પન્નાલાલે કયા ગુરુની આંગળી પકડી ઘર છોડ્યું હતું ?

- (અ) શંકર (બ) જય શંકરાનંદ
(ક) જયનંદ (ડ) આનંદમલ

- (૬) 'મળેલા જીવ' નવલકથામાં કયા મેળાની વાત કરવામાં આવી છે ?
 (અ) શિવરાત્રી (બ) રામનવમી
 (ક) દિવાળી (ડ) જન્માષ્ટમી
- (૭) 'મળેલા જીવ' નવલકથામાંની નાયિકા જીવીની જ્ઞાતિ જણાવો.
 (અ) વાળંદ (બ) દરજી
 (ક) પટેલ (ડ) બ્રાહ્મણ
- (૮) પન્નાલાલની કઈ નવલકથામાં દુષ્કાળનું ચિત્ર આલેખાયેલું છે ?
 (અ) મળેલા જીવ (બ) ધમ્મર વલોણું
 (ક) માનવીની ભવાઈ (ડ) ભાંગ્યાના ભેરું
- (૯) જીવીના પતિનું નામ જણાવો
 (અ) ધૂળો (બ) કાનજી
 (ક) હીરો (ડ) રેશમો
- (૧૦) 'મળેલા જીવ' નવલકથાની પ્રથમ આવૃત્તિની સાલ જણાવો.
 (અ) ૧૯૪૦ (બ) ૧૯૪૧
 (ક) ૧૯૪૩ (ડ) ૧૯૪૭
- (૧૧) કાનજીના ગામનું નામ જણાવો.
 (અ) ઉઘડિયા (બ) જોગીપરા
 (ક) સુંદરપુરા (ડ) ઈડર
- (૧૨) પન્નાલાલ પટેલની આત્મકથાનું નામ આપો.
 (અ) જિંદગી સંજીવની (બ) સુખ દુઃખના સાથી
 (ક) વળામણાં (ડ) ઓરતાં
- (૧૩) 'મળેલા જીવ'માં કાનજી જીવીની કઈ કથાની વાત છે ?
 (અ) લગ્ન (બ) પ્રણય
 (ક) હાસ્ય (ડ) વિવાહ
- (૧૪) 'મળેલા જીવ'માં શેનું પ્રતીક મહત્ત્વનું બની રહે છે ?
 (અ) ચગડોળ (બ) મેળો
 (ક) પાવો (ડ) મોરલી

HB-011028

Seat No. _____

B. A. (Sem. I) Examination

December - 2022

BA00E-106 : Gujarati - II

(Malela Jiv - Pannalal Patel)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : (1) પ્રશ્નપત્રમાં દર્શાવેલા બધા જ પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.

(2) પ્રશ્ન ક્રમાંક જવાબવહીમાં દર્શાવેલો આવશ્યક છે.

1 નવલકથાનું સ્વરૂપ સમજાવી નવલકથાનાં ઘટકતત્ત્વોનો પરિચય કરાવો. 14

અથવા

1 ગુજરાતી સાહિત્યમાં નવલકથાના ઉદ્ભવ અને વિકાસની ચર્ચા કરો. 14

2 નવલકથાના કલારૂપની દૃષ્ટિએ 'મળેલા જીવ' નવલકથાનું મૂલ્યાંકન કરો. 14

અથવા

2 'મળેલા જીવ' કેવળ ચીલાચાલુ પ્રેમકથા નથી, પરંતુ 'કરુણા-મધુર કથા' છે. 14
- સમીક્ષા કરો.

3 ટૂંક નોંધ લખો : (ગમે તે બે) 14

(1) કાનજીનું ચરિત્ર ચિત્રણ

(2) 'મળેલા જીવ'ના ગૌણ પાત્રો

(3) 'મળેલા જીવ'માં પન્નાલાલની ભાષાશૈલી

(4) 'મળેલા જીવ'માંથી પ્રગટ થતું જીવનદર્શન

4 (અ) કોઈ પણ બે કહેવત સમજાવો. 2

(1) જશ ઉપર જૂતિયા

(2) વાડ વગર વેલો ન ચડે

(3) જળ મૂકવું

(4) મોરનાં ઈંડા ચીતરવા ન પડે

HB-011028]

1

[Contd...

Scanned with OKEN Scanner

(બ) કોઈ પણ બે રૂઢિપ્રયોગોનો અર્થ આપી, વાક્યમાં પ્રયોગ કરો.

2

- (1) પાશેરામાં પહેલી પૂણી
- (2) જીભ ન ઉપડવી
- (3) તડકાછાયાં જોવા
- (4) વાત ગળે ઉતરવી

(ક) કોઈ પણ બે શબ્દ સમૂહ માટે એક શબ્દ આપો.

2

- (1) જેની નીચે બેસીને જે કોઈ ચીજવસ્તુની ઈચ્છા કરીએ, તે આપનારું વૃક્ષ.
- (2) સાધુ-સંતોના સાનિધ્યમાં રહેવું તે
- (3) જાણીતું ન હોય તેવું
- (4) સાત રંગો ધરાવતું આકાશમાં જોવા મળતું અર્ધવર્તુળ

(ડ) તમારા વિસ્તારમાં કમળાનો રોગ ફેલાયો છે તેને કાબૂમાં લેવા, જીલ્લા આરોગ્ય અધિકારીશ્રીને ફરિયાદ પત્ર લખો.

8

અથવા

તમારા વિસ્તારમાં નવી સબ-પોસ્ટ ઓફિસની જરૂરિયાત છે, તે અંગે સંબંધિત અધિકારીને આવેદનપત્ર આપો.

5 યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો :

4

- (1) પન્નાલાલ પટેલનો જન્મ _____ ગામમાં થયો હતો.
(અ) બામણા (બ) માંડલી
(ક) રામ પટેલના મુવાડા (ડ) મધવાસ
- (2) પન્નાલાલ પટેલની જ્ઞાતિ _____ હતી?
(અ) ચરોતરના પટેલ (બ) આંજણા પટેલ
(ક) કડવા પટેલ (ડ) લેઉઆ પટેલ
- (3) પન્નાલાલના પિતાનું નામ _____ હતું?
(અ) નાથાલાલ ખુશાલદાસ (બ) નાનજી ખુશાલ
(ક) નાનાલાલ ખુશાલદાસ (ડ) ખુશાલદાસ નાનાલાલ
- (4) પન્નાલાલ પટેલની પહેલી વાર્તા _____ હતી?
(અ) શેઠની શારદા (બ) શારદાનો શરદ
(ક) શરદની શારદા (ડ) શાની શારદા
- (5) 'મળેલા જીવ' નવલકથા _____ સાલમાં પ્રગટ થઈ હતી?
(અ) 1940 (બ) 1941
(ક) 1942 (ડ) 1943

- (6) પન્નાલાલને ભારતીય જ્ઞાનપીઠ પુરસ્કાર કઈ કૃતિ માટે મળ્યો હતો?
 (અ) માનવીની ભવાઈ (બ) મળેલા જીવ
 (ક) વળામણા (ડ) વાત્રકને કાંઠે
- (7) નીચેનામાંથી પન્નાલાલની લઘુનવલ _____ છે.
 (અ) એક રાતમાં (બ) વળામણા
 (ક) ધમ્મર વલોણું (ડ) સુખ દુઃખના સાથી
- (8) પન્નાલાલનો વાર્તા સંગ્રહ _____ છે.
 (અ) વાત્રકને કાંઠે (બ) ચાંદો શેં શામળો
 (ક) કંકુ (ડ) અજવાળી રાત અમાસની
- (9) પન્નાલાલ કૃત નાટક _____ છે.
 (અ) કચ દેવયાની (બ) જમાઈરાજ
 (ક) દિલાસો (ડ) ફકીરો
- (10) આરંભમાં કાનજી - જીવી _____ ના મેળામાં મળે છે.
 (અ) દશેરના મેળામાં (બ) રામનવમીના મેળામાં
 (ક) કાર્તિક પૂનમનાં મેળામાં (ડ) જન્માષ્ટમીના મેળામાં
- (11) જીવીને કાનજી _____ ની સાથે પરણાવી દે છે.
 (અ) ધૂળા (બ) હીરા
 (ક) ભગત (ડ) મોટાભાઈ
- (12) ધૂળા સાથેના લગ્ન પછી જીવી _____ થઈ ગઈ.
 (અ) સૂનમૂન (બ) ચીડિયણ
 (ક) ભગત (ડ) જડ
- (13) ધૂળા પર કાળઝાળ બનેલા કાનજીને _____ એ રોકી લીધો.
 (અ) મોટાભાઈએ (બ) ભગતે
 (ક) કંકુએ (ડ) હીરાએ
- (14) ધૂળો _____ થી મરણ પામ્યો.
 (અ) સાપ કરડવાથી (બ) ઝેરવાળો રોટલો ખાવાથી
 (ક) અકસ્માતથી (ડ) મારામારીથી

HB-011045

Seat No. _____

B. A. (Sem. I) Examination

December - 2022

BA0E2103 : Gujarati

(Shrestha Hasya Rachnao - Jyotindra Dave)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) જમણી બાજુએ દર્શાવેલ અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.

1 જ્યોતીન્દ્ર દવે હાસ્યના સિદ્ધહસ્ત નિબંધકાર છે. શ્રેષ્ઠ હાસ્ય રચનાઓને આધારે મૂલવો. 14

અથવા

1 'શ્રેષ્ઠ હાસ્ય રચનાઓ'ને કેન્દ્રમાં રાખીને તેને વિષય વૈવિધ્યની દૃષ્ટિએ ઉદાહરણો સહિત સમજાવો. 14

2 'શ્રેષ્ઠ હાસ્ય રચનાઓ'ના આ સંગ્રહમાંથી તમને કઈ રચના સહુથી વધુ ગમેલી, 14
એ રચનાનો આસ્વાદ કરાવો.

અથવા

2 ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે) 14

- (1) 'શ્રેષ્ઠ હાસ્ય રચનાઓ'માં પ્રગટ થતી સર્જકની છબી.
- (2) 'બુદ્ધિની કસોટી'માં હાસ્ય અને કટાક્ષ.
- (3) 'મારી વ્યાયામસાધના'માં લેખકના અખાડાના અનુભવો.
- (4) 'સાહિત્ય પરિષદ' નિબંધમાં માર્મિક હાસ્ય.

3 ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે) 14

- (1) 'મોટું દુઃખ'માં માનવમનની વિલક્ષણતાઓ.
- (2) હાસ્યકાર જ્યોતીન્દ્ર દવેની ગદ્યશૈલી.
- (3) 'મુરબ્બી'માં ઘેલાકાકાનું ચરિત્ર ચિત્રણ.
- (4) 'મારા પૂર્વજો'માં લેખકના પૂર્વજોનો પરિચય.

HB-011045]

1

[Contd...

- 4 (અ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : (ગમે તે બે) 7
- (1) ચોરોએ સમાજ પર કયા ઉપકારો કર્યા છે તે જણાવો.
 - (2) 'નથી'નું મહત્ત્વ' વિશે લેખકના વિચારો જણાવો.
 - (3) મુંબઈના ઘાટીઓના પ્રિય વ્યસનો વિશે ટૂંકમાં જણાવો.
 - (4) વન પ્રવેશની ઉજવણી માટે સર્જકના કયા કયા પ્રયત્નો છે ?

- (બ) નીચે આપેલા વાક્યો પૂર્વાપર સંદર્ભ-સહિત સમજાવો : (ગમે તે બે) 7
- (1) "વીમાના ફાયદા અંતે તમારા ગળે ઊતર્યા ખરા."
 - (2) 'એ શરીરના દાવપેચ જાણતો હશે તો હું મગજના જાણું છું'
 - (3) 'જાગીને જોઉં તો હજામ કોઈ ભાસે નહીં.'
 - (4) મારું તે શરીર છે કે રોગોની ધરમશાળા ?

- 5 યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

- (1) ગુજરાતી સાહિત્યનું પહેલું હાસ્યપ્રધાન નાટક કયું ? 14
- (અ) વડ અને ટેટા (બ) ભટ્ટનું ભોપાળું
(ક) મિથ્યાભિમાન (ડ) રાઈનો પર્વત
- (2) જ્યોતીન્દ્ર દવે કયા યુગના સર્જક છે ?
- (અ) નર્મદ યુગ (બ) પંડિત યુગ
(ક) ગાંધી યુગ (ડ) અનુગાંધી યુગ
- (3) જ્યોતીન્દ્ર દવેનો જન્મ કઈ તારીખે થયો હતો ?
- (અ) 21-10-1901 (બ) 20-10-1901
(ક) 24-09-1901 (ડ) 30-10-1901
- (4) 'શ્રેષ્ઠ હાસ્ય રચનાઓ' રચનાના સંપાદક કોણ છે ?
- (અ) વિનોદ જોશી (બ) વિનોદ ભટ્ટ
(ક) બકુલ ત્રિપાઠી (ડ) વિનોદ ત્રિપાઠી
- (5) જ્યોતીન્દ્ર દવે એ સૌ પ્રથમ એકડો કોની શાળામાં ઘૂટ્યો હતો ?
- (અ) ચંગુ મહેતા (બ) મંગુ મહેતા
(ક) ગંગુ મહેતા (ડ) રંગુ મહેતા
- (6) જ્યોતીન્દ્ર દવેનો જન્મ કઈ જ્ઞાતિમાં થયો હતો ?
- (અ) શ્રીગોડ બ્રાહ્મણ (બ) શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ
(ક) ઔદિચ્ય (ડ) વડનગરા નાગર
- (7) જ્યોતીન્દ્ર ક.મા. મુનશીના કયા સામાયિકમાં સહમંત્રી હતા ?
- (અ) કુમાર (બ) ગુજરાત
(ક) શબ્દસૃષ્ટિ (ડ) પરબ

- (8) જ્યોતીન્દ્ર દવે કૃત ત્રિઅંકી નાટકનું નામ શું છે ?
 (અ) વિષપાન (બ) રેતીની રોટલી
 (ક) પાનના બીડાં (ડ) વડ અને ટેટા
- (9) જ્યોતીન્દ્ર દવેના હાસ્ય નિબંધો કયા સામયિકમાં છપાયા હતા ?
 (અ) ગુજરાત (બ) કવિતા
 (ક) અખંડ આનંદ (ડ) નવનીત સમર્પણ
- (10) જ્યોતીન્દ્ર દવેએ અધ્યયન - અધ્યાપન ક્યાં કર્યો હતો ?
 (અ) અમદાવાદ (બ) મુંબઈ
 (ક) સુરત (ડ) રાજકોટ
- (11) જ્યોતીન્દ્ર દવે પોતાના વિશે પરિચય આપતો કયો હાસ્યનિબંધ લખેલો ?
 (અ) હું જ્યોતીન્દ્ર હ. દવે (બ) આત્મ પરિચય
 (ક) રેતીની રોટલી (ડ) મોટું દુઃખ
- (12) 'શ્રેષ્ઠ હાસ્ય રચનાઓ' કૃતિની પ્રથમ આવૃત્તિ સાલ જણાવો.
 (અ) 1980 (બ) 1981
 (ક) 1984 (ડ) 1986
- (13) પોતાના હાસ્યરસનાં લખાણોમાંથી જ્યોતીન્દ્રએ કયો સંચય તૈયાર કર્યો ?
 (અ) રંગ તરંગ (બ) મારી નોંધપોથી
 (ક) જ્યોતીન્દ્ર તરંગ (ડ) મારો દર્દી
- (14) જ્યોતીન્દ્ર દવેની 'ષષ્ટિપૂર્તિ' કાર્યક્રમ નિમિત્તે કયો ગ્રંથ પ્રગટ થયેલો ?
 (અ) વાકમયવિહાર (બ) સમાજ અને ક્રાંતિ
 (ક) ગઝલની ગીતા (ડ) ત્રીજું સુખ

HB-011005

Seat No. _____

B. A. (Sem. I) Examination

December - 2022

BA00C103 : Hindi - I

(Adhunik Hindi Kavita)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 “पथ की पहचान” कविता में कवि सही पथ के चयन और उस पर आगे बढ़ने की प्रेरणा देता है । - समझाइये । 14
अथवा
- 1 ‘आशा का दीपक’ कविता का केन्द्रीय भाव स्पष्ट कीजिए । 14
- 2 अज्ञेय का परिचय देते हुए ‘बावरा अहेरी’ काव्य का भावार्थ लिखिए । 14
अथवा
- 2 ‘जो शिलाएं तोड़ते हैं’ कविता के भाव सौन्दर्य पर प्रकाश डालिए । 14
- 3 संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए : 14
(अ) ‘चम्पा काले-काले अच्छर नहीं चीन्हती’ का भाव
अथवा
(अ) ‘ताप के ताये हुए दिन’ का मर्म
(आ) ‘गीत फ़रोश’ कविता का कथ्य
अथवा
(आ) ‘चार कौए चार हौए’ कविता का व्यंग्य
- 4 संदर्भ सहित व्याख्या कीजिए । 14
(क) कई दिनों तक चूल्हा रोया, चक्की रही उदास
कई दिनों तक काली कुतिया सोई उसके पास
कई दिनों तक लगी भीत पर छिपकलियों की गरत
कई दिनों तक चूहों की भी हालत रही शिकस्त
अथवा

HB-011005]

1

[Contd...

(ख) चंदू, मैंने सपना देखा, फैल गया है सुयश तुम्हारा
चंदू, मैंने सपना देखा, तुम्हें जानता भारत सारा
चंदू, मैंने सपना देखा, तुम तो बहुत बड़े डॉक्टर हो
चंदू, मैंने सपना देखा, अपनी ड्यूटी में तत्पर हो

(ग) जब करूँगा प्रेम
पिघल उठेंगे / युगों के भूधर
उफन उठेंगे / सात सागर ।
किन्तु मैं हूँ मौन आज
कहां सजे मैंने साज
अभी ।

अथवा

(घ) सत्य का
क्या रंग है ? -
पूछो
एक संग ।
एक - जनता का
दुःख एक ।
हवा में उड़ती पताकाएँ
अनेक ।

5 (अ) सही विकल्प चुनकर उत्तर लिखिए :

(1) हिन्दी साहित्य में कवि बच्चनजी को किस काव्यधारा का प्रवर्तक मानते हैं ?

(1) छायावाद (2) प्रगतिवाद (3) हालावाद

(2) दिनकरजी को किस कृति के लिए ज्ञानपीठ पुरस्कार मिला ?

(1) उर्वशी (2) कुरुक्षेत्र (3) हुंकार

(3) 'कितनी नावों में कितनी बार' किस कवि की रचना है ?

(1) बच्चन (2) अज्ञेय (3) दिनकर

(4) 'वह चिड़िया जो' कविता के कवि का नाम क्या है ?

(1) बच्चन (2) दिनकर (3) केदारनाथ अग्रवाल

(5) निम्नलिखित में से कौन सा उपन्यास नागार्जुन का है ?

(1) गोदान (2) रतिनाथ की चाची (3) मैला आंचल

- (6) निम्न में से कौन सा कवि नई कविता का कवि है ?
(1) भारतेन्दु (2) मैथिलीशरण गुप्त (3) शमशेर बहादुर सिंह
- (7) 'चार कौए चार हौए' कविता में किस समय पर व्यंग्य है ?
(1) देश में लगे आपात काल
(2) गुजरात के भूकंप
(3) महाराष्ट्र के सूखे

(आ) सही या गलत कथन की पहचान करें :

7

- (1) 'मधुशाला' बच्चनजी की रचना है ।
(2) दिनकर जी राष्ट्रकवि थे ।
(3) नागार्जुन हिन्दी में यात्री नाम से लिखते थे ।
(4) त्रिलोचन का पूरा नाम वासुदेव सिंह है ।
(5) चम्पा काले काले अछर चीन्हती है ।
(6) केदारनाथ अग्रवाल प्रकृति के कवि है ।
(7) भवानीप्रसाद मिश्र मूलतः गीतकार नहीं है ।
-

HB-011025

Seat No. _____

B. A. (Sem. I) Examination

December - 2022

BA00E103 : Hindi - I (Adhunik Hindi Kavita)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

सूचना : निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए ।

1 'रीढ़ की हड्डी' कविता के आधार पर कवि बच्चन कैसे लोगों के साथ हैं ? 14
समझाइए ।

अथवा

1 'आशा का दीपक' कविता का भावार्थ लिखकर उसका उद्देश्य स्पष्ट कीजिए । 14

2 'बावरा अहेरी' कविता के प्रकृति सौंदर्य के बारे में लिखिए । 14

अथवा

2 संक्षेप में लिखिए : 14

(अ) 'जो शिलाएँ तोड़ते हैं' काव्य में श्रम का महत्त्व

(ब) 'वह चिड़िया जो' काव्य की प्रकृति

3 'गीत फरोश' कविता का भावार्थ लिखते हुए उसमें नीहित व्यंग्य को 14
समझाइए ।

अथवा

3 संक्षेप में लिखिए : 14

(अ) 'चार कौए उर्फ चार हौवे' काव्य का व्यंग्य

(ब) ताप के तापे हुए दिन काव्य का भावार्थ

4 संदर्भ सहित व्याख्या कीजिए । 14

(अ) कई दिनों तक चूल्हा रोया, चक्की रही उदास

कई दिनों तक कानी कुतिया सोई उसके पास

कई दिनों तक लगी भीत पर छिपकलियों की गश्त

कई दिनों तक चूहों की भी हालत रही शिकस्त

अथवा

HB-011025]

1

[Contd...

(अ) चंदू मैंने सपना देखा इम्तिहान में बैठे हो तुम
चंदू मैंने सपना देखा पुलिस-भान में बैठे हो तुम
चंदू मैंने सपना देखा तुम हो बाहर, मैं हूँ बाहर
चंदू मैंने सपना देखा लाए हो तुम नया कैलेंडर

(ब) कंगाल बुद्धि मजूर घर भर
एक जनता का - अमर वह
एकता का स्वर ।
- अन्य था स्वातंत्र्य-इति ।

अथवा

(ब) सरल से भी गूढ-गूढतर
तत्व निकलेंगे
अमित विषमय
जब मथेगा प्रेम सागर
हृदय ।

5 सूचनानुसार कीजिए :

14

(अ) योग्य विकल्प चुनकर रिक्त स्थान की पूर्ति कीजिए :

(1) हरिवंशराय बच्चन के हालावादी काव्य संग्रह का नाम _____ है ।

(मधुशाला, निशा निमंत्रण, शतरंगिनी)

(2) _____ दिनकर की प्रबंध रचना है ।

(कामायनी, साकेत, रश्मि रथी)

(3) अज्ञेयजी लिखित उपन्यास का नाम _____ है ।

(गोदान, शेखर : एक जीवनी, मृगनयनी)

(4) वैद्यनाथ मिश्र यात्री _____ कवि का असली नाम है ।

(अज्ञेय, दिनकर, नागार्जुन)

(5) _____ सौन्दर्यबोध के कवि माने जाते हैं ।

(शमशेर, केदारनाथ, भवानीप्रसाद मिश्र)

(6) त्रिलोचन _____ कवियों में से एक हैं ।

(प्रगतिवादी, प्रयोगवादी, छायावादी)

(7) भवानीप्रसाद मिश्र _____ के प्रमुख हस्ताक्षर हैं ।

(प्राचीन कविता, नयी कविता, मध्यकालीन कविता)

(ब) निम्नलिखित वाक्यों में सही गलत की पहचान कीजिए :

- (1) पथ की पहचान कविता के कवि निराला हैं ।
- (2) उर्वशी काव्यसंग्रह के लिए दिनकर जी को ज्ञानपीठ पुरस्कार प्राप्त हुआ है ।
- (3) अज्ञेय छायावादी कवि माने जाते हैं ।
- (4) फूल नहीं रंग बोलते हैं काव्यसंग्रह केदारनाथ अग्रवाल ने लिखा है ।
- (5) त्रिलोचन का घर का नाम विजयदेव सिंह था ।
- (6) शमशेर बहादुर सिंह का जन्म 1911 ई.में देहरादुन में हुआ था ।
- (7) नागार्जुन ने हिन्दी के अतिरिक्त मैथिली, संस्कृत और बंगला में भी कविताएँ लिखी हैं ।

HB-011006

Seat No. _____

B. A. (Sem. I) Examination

December - 2022

BA00C104 : Hindi - II

(Hindi Kahani)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- सूचना : (1) प्रश्नपत्र की दाहिनी ओर अंक लिखे है ।
(2) प्रत्येक प्रश्न के अंक समान है ।

1 कहानी कला के तत्वों के आधार पर 'उसने कहा था' कहानी की समीक्षा कीजिए । 14

अथवा

1 'पत्नी' कहानी की नायिका सुनंदा की चारित्रिक विशेषताओं पर प्रकाश डालिए । 14

2 'वापसी' कहानी का कथासार लिखते हुए उसके उद्देश्य पर प्रकाश डालिए । 14

अथवा

2 कहानी कला के तत्वों के आधार पर 'टेपचू' कहानी की समीक्षा कीजिए । 14

3 संक्षेप में लिखिए : 14

(अ) बड़े भाई साहब का चरित्र ।

अथवा

(अ) 'चीफ की दावत' कहानी का उद्देश्य ।

(ब) 'नीलकांत का सफर' कहानी का सारांश ।

अथवा

(ब) 'घुस पैठिये' कहानी के शीर्षक की यथार्थता ।

HB-011006]

1

[Contd...

4 संदर्भ सहित व्याख्या कीजिए ।

(अ) 'मृत्यु के कुछ समय पहले स्मृति बहुत साफ हो जाती है ।' जन्मदर की घटनाएँ एक-एक करके सामने आती हैं । सारे दृश्यों के रंग साफ होते हैं । समय की धुंध उन पर से हट जाती है ।

अथवा

(अ) भारत माता को स्वतन्त्र कराना होगा, नीति-अनीति, हिंसा-अहिंसा को देखने का समय नहीं है ।

(ब) 'माँ की छोटी सी काया सिमटकर बेटे के आलिंगन में छिप गई । माँ की आँखों में आँसू आ गये ! उन्हें पोंछती हुई धीरे से बोली - बेटा तुम मुझे हरिद्वार भेज दो । मैं कब से कह रही हूँ ।'

अथवा

(ब) 'तुम लोगों को सिर्फ बड़े-बड़े परमोशन चाहिए, वे भी आरक्षण के भरोसे । तुम लोग इसी तरह उदासीन बने रहे तो वह दिन दूर नहीं जब आरक्षण को ये लोग हजम कर जाएँगे । सभी संसद में पहुँचते ही गीदड़ बनकर उसकी गोद में बैठ जाते हैं जो आरक्षण के विरोधी हैं ।'

5 सूचनानुसार कीजिए :

14

(अ) बताइए कि निम्नलिखित विधान सही (✓) या गलत (×) है ।

- (1) बड़े भाई साहब स्वभाव से अध्ययनशील थे ।
- (2) कालिन्दीचरण की पत्नी का नाम सुनिता था ।
- (3) शामनाथ 'चीफ की दावत' का पात्र है ।
- (4) खिड़किया खुलते ही डिब्बे में अँधेरा हो गया ।
- (5) 'घुस पैठिये' कहानी दलित केन्द्रीत है ।

(ब) सही विकल्प चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए :

- (1) बड़े भाई साहब छोटे भाई से _____ साल बड़े थे ।
(चार, पाँच, नौ)
- (2) गजाधर बाबू के छोटे बेटे का नाम _____ है ।
(नरेन्द्र, अमर, गणेशी)

- (3) नीलकान्त ट्रेन के _____ डिब्बे में सफर कर रहे थे ।
(ए.सी. कॉच, फर्स्ट क्लास, थर्ड क्लास)
- (4) टेपचू की माता का नाम _____ था ।
(फिरोज़ा, सलमा, राबिया)
- (5) रमेश चौधरी _____ कहानी का पात्र है ।
(वापसी, पत्नी, घुस पैठिये)

(क) सही जोड़े मिलाइए ।

(अ)

(आ)

(1) चीफ की दावत	(1) स्वयं प्रकाश
(2) बड़े भाई साहब	(2) ओमप्रकाश वाल्मीकि
(3) नीलकान्त का सफर	(3) भीष्म साहनी
(4) घुस पैठिये	(4) प्रेमचंद

HB-011026

Seat No. _____

B. A. (Sem. I) Examination

December - 2022

BA00E104 : Hindi - II

(Hindi Kahani)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 'उसने कहा था' कहानी का कथासार लिखते हुए उसके उद्देश्य पर प्रकाश डालिए । 14

अथवा

- 1 कहानी कला के तत्वों के आधार पर 'वापसी' कहानी की समीक्षा कीजिए । 14

- 2 'चीफ की दावत' कहानी के आधार पर शामनाथ का चरित्र चित्रण कीजिए । 14

अथवा

- 2 'घुस पैठिये' कहानी में दलित चेतना को उजागर किया है, स्पष्ट कीजिए । 14

- 3 टिप्पणी लिखिए : 14

(9) 'पत्नी' कहानी में मनोवैज्ञानिकता ।

अथवा

(9) 'टेपचू' का चरित्र ।

(2) 'बड़े भाईसाहब' कहानी का शीर्षक ।

अथवा

(2) 'नीलकांत का सफ़र' में नीलकांत का अनुभव ।

- 4 ससंदर्भ व्याख्या कीजिए । 14

(9) 'मैं कनकौए उडाने का मना नहीं करता । मेरा भी जी ललचाता है, लेकिन करू क्या, खुद बे राह चलू, तो तुम्हारी रक्षा कैसे करू ? यह कर्तव्य भी तो मेरे सिर है ।'

अथवा

(9) 'बसंती, आज से श्याम का खाना बनाने की जिम्मेवारी तुम पर है । सुबह का भोजन तुम्हारी भाभी बनायेगी ।'

HB-011026]

1

[Contd...

- (२) 'कहा नहीं, मगर देखती नहीं, कितना खुश हो गया है । कहता था, जब तेरी माँ फुलकारी बनाना शुरू करेगी, तो मैं देखने आऊंगा कि कैसे बनाती है । जो साहब खुश हो गया, तो मुझे इससे बड़ी नौकरी भी मिल सकती है, मैं बड़ा अफसर बन सकता हूँ ।'

अथवा

- (२) 'तुम लोग इस तरह उदासीन रहोगे तो वह दिन दूर नहीं जब आरक्षण को ये हजम कर जायेंगे.....।'

5 सूचनानुसार कीजिए :

(अ) सही विकल्प चुनिए :

5

- (1) कालिंदीचरण किस कहानी का पात्र है ?
(पत्नी, वापसी, टेपचू)
- (2) बड़े भाईसाहब उम्र में छोटे से कितने साल बड़े हैं ?
(तीन, पाँच, आठ)
- (3) सूबेदारनी के पति का नाम बताइए ।
(खुशवंतसिंह, बलवंतसिंह, हजारासिंह)
- (4) टेपचू के पिता का क्या नाम था ?
(अब्बी, सिब्बी, रुबी)
- (5) गजाधर बाबू की पुत्री का नाम क्या है ?
(शीला, बसंती, सुनंदा)

(ब) निम्नांकित के सही (✓) गलत (×) दर्शाइए :

5

- (1) 'चीफ की दावत' आंचलिक कहानी है ।
- (2) नीलकांत थर्ड क्लास डिब्बे में सफर कर रहे थे ।
- (3) 'घुसपैठिए' दलित जीवन की कहानी है ।
- (4) चीफ की पत्नी को फुलकारी पसंद थी ।
- (5) प्रेमचंद का जन्म सन 1980 में हुआ था ।

(क) सही जोड़ मिलाइये :

4

(1) बड़े भाईसाहब	-	उदय प्रकाश
(2) चीफ की दावत	-	प्रेमचंद
(3) टेपचू	-	भीष्म साहनी
(4) घूस पैठिये	-	स्वयंप्रकाश
	-	ओम प्रकाश वाल्मीकि

HB-011015-G

Seat No. _____

B. A. (Sem. I) Examination

December - 2022

BA00C113 : Sociology - I
(Introduction of Sociology)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) જમણી બાજુ દર્શાવેલ અંક ગુણ દર્શાવે છે.

- 1 સમાજશાસ્ત્રનો અર્થ આપી, તેનું સ્વરૂપ સમજાવો. 14
અથવા
સમાજશાસ્ત્રના વિષય વસ્તુની ચર્ચા કરો. 14
- 2 સમુદાયનો અર્થ આપી, તેની લાક્ષણિકતાઓ ચર્ચો. 14
અથવા
પ્રાથમિક જૂથની વ્યાખ્યા આપી, તેના લક્ષણો દર્શાવો. 14
- 3 સામાજિક ક્રિયા એટલે શું? તેના તત્ત્વો જણાવો. 14
અથવા
સામાજિક દરજ્જાનો અર્થ અને તેના પ્રકારો સમજાવો. 14
- 4 સામાજિક ધોરણનો અર્થ સ્પષ્ટ કરી તેનું મહત્ત્વ દર્શાવો. 14
અથવા
ધોરણ અનુરૂપતાનો અર્થ આપી, તેના કારણો જણાવો. 14

HB-011015-G]

1

[Contd...

5 (અ) ખાલી જગ્યા પૂરો.

- (1) સમાજશાસ્ત્રનો ઉદ્ભવ _____ વર્ષે થયો. (1919, 1838, 2001)
- (2) _____ સમાજશાસ્ત્રના પિતા છે. (ઓગસ્ટ કોટ દુર્બિમ, કૂલે)
- (3) _____ એ દૂરવર્તી જૂથ છે. (નગર, ગામ, કુટુંબ)
- (4) _____ ફરજોનો નિર્દેશ કરે છે. (ભૂમિકા, દરજ્જો, હક્ક)
- (5) સામાજિક ક્રિયાનો ખ્યાલ _____ આપ્યો.
(જોહન્સન, મેક્સ વેબર, કૂલે)
- (6) _____ એ વર્તનના માપદંડ છે.
(સામાજિક ધોરણો, ભૂમિકા, દરજ્જો)
- (7) 'અમે-પણાની ભાવના' _____ ખ્યાલ સાથે જોડાયેલા છે.
(દરજ્જો, સમુદાય, સંસ્કૃતિ)

5 (બ) જોડકાં જોડો.

અ	બ
(1) સમાજશાસ્ત્ર	(a) કોલેજ
(2) માનવ સમાજ	(b) સામાજિક નિયંત્રણ
(3) આંતરક્રિયાનો પ્રકાર	(c) સહકારની આંતરક્રિયા
(4) હાથલારી ખેંચતા બે મજૂરો	(d) લિંગ
(5) અર્પિત દરજ્જાનું પરિબળ	(e) સ્પર્ધા
(6) કાયદો	(f) સમૂહ જીવન
(7) દૂરવર્તી જૂથ	(g) સામાજિક વિજ્ઞાન

HB-011035-G

Seat No. _____

B. A. (Sem. I) Examination

December - 2022

BA00E113 : Sociology - I
(Introduction of Sociology)

Time : Hours]

[Total Marks : 70

- 1 સમાજશાસ્ત્રનો અર્થ આપી તેના વિષયવસ્તુની ચર્ચા કરો. 14
અથવા
- 1 સમજાવો : સમાજશાસ્ત્ર એક વિજ્ઞાન તરીકે.... 14
- 2 સમુદાય એટલે શું ? તેના લક્ષણો વર્ણવો. 14
અથવા
- 2 સમાજનો અર્થ આપી તેનાં લક્ષણો જણાવો. 14
- 3 સામાજિક ક્રિયાનો અર્થ આપી તેનાં તત્ત્વોની ચર્ચા કરો. 14
અથવા
- 3 સામાજિક આંતરક્રિયાનો અર્થ આપી તેના પ્રકારો સમજાવો. 14
- 4 સામાજિક ધોરણ એટલે શું ? સામાજિક ધોરણોના પ્રકારોની ચર્ચા કરો. 14
અથવા
- 4 સામાજિક ધોરણ ભંગનો અર્થ આપી તેનાં કારણો સમજાવો. 14
- 5 (A) સાચા - ખોટા વિધાનો જણાવો. 7
- (1) સમાજશાસ્ત્ર એ સામાજિક વિજ્ઞાન છે.
(2) ઓગષ્ટ કોમ્પ્ટ એ સમાજશાસ્ત્રના પ્રણેતા તરીકે ઓળખાય છે.
(3) પોલીસ એ અર્પિત દરજ્જો છે.
(4) કુટુંબ એ દૂરવર્તી જૂથ છે.
(5) નાનુ કદ એ પ્રાથમિક જૂથના ખ્યાલ સાથે સંકળાયેલ છે.
(6) સામાજિક દરજ્જાનો ખ્યાલ વ્યક્તિના અધિકારો દર્શાવે છે.
(7) અમે પશાની ભાવના એ જૂથનું પાયાનું લક્ષણ છે.

HB-011035-G]

1

[Contd...

(B) જોડકા જોડો :

(1) સામાજિક ધોરણ તંત્ર	-	કુટુંબ
(2) પ્રાથમિક જૂથ	-	સમુદાય
(3) સામાજિક ધોરણો	-	યોક્તિકરણ
(4) અર્પિત દરજ્જો	-	સમાજશાસ્ત્રના પિતા
(5) નિશ્ચિત પ્રાદેશિક વિસ્તાર	-	કાયદો
(6) સામાજિક ક્રિયા	-	બ્રાહ્મણ
(7) ઓગષ્ટ કોમ્પ	-	ધ્યેય

HB-011035-G]

HB-011016-G

Seat No. _____

B. A. (Sem. I) Examination

December - 2022

BA00C114 : Sociology - II

(Indian Society)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 ભારતીય સમાજની સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક ખાસિયતો જણાવો. 14
અથવા
- 1 ગ્રામીણ સમુદાયનો અર્થ આપી, તેના લક્ષણો ચર્ચો. 14
- 2 જ્ઞાતિનો અર્થ જણાવી, જ્ઞાતિના પરંપરાગત લક્ષણો ચર્ચો. 14
અથવા
- 2 જ્ઞાતિ પરિવર્તનના વર્તમાન પ્રવાહો વર્ણવો. 14
- 3 લગ્નનો અર્થ આપી, બહુસાથી લગ્નપ્રથા સમજાવો. 14
અથવા
- 3 બહિર્લગ્નના નિયમો રજૂ કરો. 14
- 4 છૂટાછેડાનો અર્થ આપી, તેના કારણો જણાવો. 14
અથવા
- 4 અસ્પૃશ્યતાનો અર્થ જણાવી, અસ્પૃશ્યતાના કારણો અને અસરો જણાવો. 14

[Contd...

HB-011016-G]

1

5 (અ) ખાલી જગ્યા પૂરો.

7

- (1) ભારતના બંધારણમાં આદિવાસીઓ માટે _____ શબ્દ વપરાય છે.
(અનુસૂચિત જાતિ, અનુસૂચિત જનજાતિ, અન્ય પછાત વર્ગો)
- (2) ગ્રામ સમુદાયમાં સભ્યો વચ્ચેના સંબંધો _____ હોય છે.
(મોઢામોઢ, અવૈયક્તિક, જરૂરિયાત પૂરતા)
- (3) ગુજરાતના જ્ઞાતિ કોટીક્રમમાં વાણિયાનો _____ જ્ઞાતિમાં સમાવેશ થાય છે. (નિમ્ન, મધ્યમ, ઉચ્ચ)
- (4) સ્ત્રી-સ્ત્રી વચ્ચેના જાતિય સંબંધોને _____ કહી શકાય.
(લેસ્બિયન, ગે, લીવ ઈન)
- (5) ભારતીય સમાજનું કલંક છે. (વર્ગ સંઘર્ષ, અસ્પૃશ્યતા, ધર્મ)
- (6) 'ટોડા' આદિવાસીમાં _____ લગ્નપ્રથા જોવા મળે છે.
(એક સાથી, બહુપત્ની, બહુપતિ)
- (7) સ્પેશિયલ મેરેજ એક્ટ _____ માં અમલમાં આવ્યો.
(1950, 1952, 1954)

(બ) જોડકાં જોડો.

7

A	B
(1) જ્ઞાતિ	(1) સામાજિક સમસ્યા
(2) શહેર	(2) છૂટાછેડા
(3) ભારતમાં જ્ઞાતિઓ	(3) સજાતિય સંબંધ
(4) ગે-રીલેશન	(4) નિષેધાત્મક લગ્ન
(5) બાળલગ્ન	(5) સંસ્થા
(6) સંબંધનો અંત	(6) 3000
(7) બહિર્લગ્ન	(7) સમુદાય

HB-011036-G

Seat No. _____

B. A. (Sem. I) Examination

December - 2022

BA00E114 : Sociology - II

(Indian Society)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : (1) બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(2) દરેક પ્રશ્નની જમણી બાજુ દર્શાવેલા અંક તેના ગુણ દર્શાવે છે.

1 ભારતીય સમાજની સામાજિક-સાંસ્કૃતિક ખાસિયતો જણાવો. 14

અથવા

1 ગ્રામીણ સમુદાયનો અર્થ આપી ગ્રામીણ સમુદાયની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો. 14

2 જ્ઞાતિનો અર્થ આપી પરંપરાગત જ્ઞાતિસંસ્થાના લક્ષણોની ચર્ચા કરો. 14

અથવા

2 જ્ઞાતિ પરિવર્તનના વર્તમાન પ્રવાહોની સમજૂતી આપો. 14

3 જીવનસાથીની પસંદગી અંગેના અંતર્લગ્નના નિયમોની સમજૂતી આપો. 14

અથવા

3 લગ્નસંસ્થામાં પરિવર્તનના વર્તમાન પ્રવાહોની સમજૂતી આપો. 14

4 અસ્પૃશ્યતાનો અર્થ આપી અસ્પૃશ્યતાના કારણોની ચર્ચા કરો. 14

અથવા

4 છૂટાછેડાનો અર્થ આપી છૂટાછેડાનો કારણોની ચર્ચા કરો. 14

5 (અ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો. 7

(1) ભારતના વિભિન્ન સમુદાયોમાં _____ ભાષા-બોલી બોલાય છે.

(1) 115

(2) 225

(3) 325

HB-011036-G]

1

[Contd...

(2) 2011ની વસ્તી ગણતરી અનુસાર ભારતમાં શહેરોની સંખ્યા _____ છે.

(1) 6542 (2) 7742

(3) 9432

(3) ભારતીય સમાજની _____ એ એક અદિતીય ઘટના છે.

(1) લગ્ન સંસ્થા (2) જ્ઞાતિ સંસ્થા

(3) કુટુંબ સંસ્થા

(4) _____ છૂટાછેડાનું કારણ છે.

(1) બાળલગ્ન (2) ધર્મ

(3) શિક્ષણ

(5) _____ ભારતીય સમાજનું કલંક છે.

(1) નિરક્ષરતા (2) અસ્પૃશ્યતા

(3) જ્ઞાતિવાદ

(6) _____ લગ્ન નિષેધ વિશ્વના દરેક સમાજમાં જોવા મળે છે.

(1) સગોત્ર (2) સમાન રુધિર

(3) સપિંડ

(7) બાળલગ્ન પ્રતિબંધક કાયદો _____ ના વર્ષમાં ઘડાયો.

(1) 1935 (2) 1955

(3) 1929

(બ) યોગ્ય જોડકાં જોડો.

(1) ભારતમાં કુલ સમુદાયો

(1) જજમાની પ્રથા

(2) ભારતમાં જ્ઞાતિઓ

(2) 1954

(3) ગ્રામીણ સમુદાય

(3) 73મો બંધારણીય સુધારો

(4) પ્રોટેક્શન ઓફ સિવિલ

(4) 82%થી વધુ

રાઈટ્સ એક્ટ

(5) નબળા વર્ગોનું સશક્તિકરણ

(5) 4635

(6) વિશેષ લગ્નધારો

(6) 3000

(7) ભારતમાં હિન્દુ ધર્મની વસ્તી

(7) 1976

HB-011049-G

Seat No. _____

B. A. (Sem. I) Examination

December - 2022

BA0E2107 : Sociology

(Family Welfare)

Time : 2½ Hours

Total Marks : 70

સૂચના : બધા પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.

1	વિભક્ત કુટુંબનો અર્થ આપી તેના લક્ષણો સમજાવો.	14
	અથવા	
1	કુટુંબનો ખ્યાલ આપી કુટુંબના લક્ષણો જણાવો.	14
2	સુખી કુટુંબનો અર્થ આપી જાતિય શિક્ષણના પાસા અને મહત્ત્વ સમજાવો.	14
	અથવા	
2	કુટુંબ નિયોજનનો અર્થ આપી તેની પદ્ધતિઓ સમજાવો.	14
3	વૃદ્ધાવસ્થાનો અર્થ જણાવી વૃદ્ધોની સમસ્યાઓ વર્ણવો.	14
	અથવા	
3	પેઢીગાળો એક સમસ્યા તરીકે સમજાવો.	14
4	સ્પેશિયલ મેરેજ એક્ટ સવિસ્તર સમજાવો.	14
	અથવા	
4	નવા મૂલ્યો સાથેના અનુકૂલનનો કૌટુંબિક સંકટના નિવારણમાં ફાળો સમજાવો.	14

5 (અ) ખરાં-ખોટાં વિધાનો જણાવો.

- (1) કુટુંબ માનવસમાજની સાર્વત્રિક અને પાયાની સંસ્થા નથી.
- (2) વિભક્ત કુટુંબ એ ભારતીય સંસ્કૃતિની દેશગી છે.
- (3) પારસ્પરિક જાતિય જીવનનો સંતોષ એ સુખી દામ્પત્ય જીવનની આધારશિલા છે.
- (4) કુટુંબ એ સામાજિક સંસ્થા છે.
- (5) ઘરેલું હિંસાનો કાયદો 2009માં અમલી બન્યો
- (6) વસ્તી નિયંત્રણ માટે 'નાનું કુટુંબ સુખી કુટુંબ' સૂત્ર પ્રસારીત કરવામાં આવ્યું.
- (7) 2008માં મેઈન્ટેનન્સ એન્ડ સિનિયર સિટીઝન્સ એક્ટ અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો.

(બ) જોડકાં જોડો.

અ	બ
(1) સામાજિક સંસ્થા	(1) 1951
(2) કુટુંબ નિયોજન કાર્યક્રમનો અમલ	(2) 1954
(3) વિશેષ લગ્નધારો	(3) કુટુંબ
(4) હિન્દુ લગ્નધારો	(4) દહેજપ્રથા
(5) સામાજિક સલામતી	(5) કુટુંબ નિયોજનની પદ્ધતિ
(6) છૂટાછેડાનું કારણ	(6) 1955
(7) સંતતિનિયમ મલમ	(7) વૃદ્ધોની સમસ્યા